

Din ve Bilim
Muş Alparslan Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi Dergisi

Din ve Bilim – Muş Alparslan Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi / Region and Science - Journal of Muş Alparslan University Faculty of Islamic Sciences
e-ISSN: 2667-7717 Haziran/June 2020, 3(1): 86-93

Divine Love and Human Suffering
İlahi Sevgi ve İnsan Izdırabı

Jeff JORDON

University of Delaware Newark, Department of Philosophy, DE 19716, USA,
e-mail: jjjordan@udel.edu.

Çeviren /Translator

İbrahim YILDIZ

Muş Alparslan Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü,
Muş/Türkiye
e-posta: i.yildiz@alparslan.edu.tr

Makale Bilgisi | Article Information

* This article has been published previously in English: Jordan, Jeff. "Divine Love and Human Suffering." International Journal for Philosophy of Religion, vol. 56, no. 2/3, 2004, pp. 169–178.

Makale Türü / Article Type: Çeviri / Translated Article

Geliş Tarihi / Date Received: 08 Ocak / January 2020

Kabul Tarihi / Date Accepted: 16 Haziran / June 2020

Yayın Tarihi / Date Published: 30 Haziran / June 2020

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Haziran / June

Atıf / Citation: Jordan, Jeff. "İlahi Sevgi ve İnsan Izdırabı / Divine Love and Human Suffering". Çev. İbrahim Yıldız. *Din ve Bilim - Muş Alparslan Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi* 3/1 (Haziran 2020): 86-93.

web: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/dinbil> | **mailto:** dinbil@alparslan.edu.tr

Copyright © Published by Muş Alparslan Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi / Muş Alparslan University, Faculty of Islamic Sciences, Muş, 49250 Turkey.
Bütün hakları saklıdır. / All right reserved.

Abstract

A prominent claim endorsed by many theists and atheists in the literature on the problem of evil is that God may permit human suffering only if the sufferer benefits from her suffering. This claim, I argue, if taken seriously, would corrupt commonsense morality. Even though one may desire the best for another, no theist who takes the claim seriously has good reason to alleviate suffering. Indeed, a theist who takes it seriously has reason to inflict suffering. It is hard to imagine a greater corruption of commonsense morality than that.

Öz

Tanrı'nın insan ızdırabına sadece ızdıraba maruz kalanın çektiği ızdıraptan bir fayda elde edecekse izin vereceği, kötülük problemine dair literatürde birçok teist ve ateist tarafından kabul edilen belirgin bir iddiadır. Bu iddianın, ciddiye alındığı takdirde, ortak (commonsense) ahlaki bozacağını iddia ediyorum. Biri başkası için en iyisini istese de bu düşünceyi ciddiye alan hiçbir teist, acıyı hafifletmek için herhangi bir nedene sahip olamayacaktır. Aslında bu düşünceyi ciddiye alan bir teist, acı çektirmek için bir sebebe sahip olmuş olur. Ortak ahlaka dair bundan daha büyük bir bozulma hayal etmek zordur.

Giriş

Felsefi kötülük problemi, genellikle kötülüğün teizme karşı güçlü bir delil olduğunu göstermeye çalışan delilci kötülük argümanı bağlamında tartışılır. Belki de delilci argümanın en belirgin versiyonu, dünyada bulunan acı ve ızdırabın çoğunun belirgin anlamsızlığının, Tanrı'nın var olamayacağını muhtemel olduğunu göstermeye çalışandır:

Bu dünyadaki insan ve hayvan ızdıraplarının ölçüsü ve çeşitliliği ile ilgili bilgimiz ve tecrübemiz ışığında, bu ızdırapların hiçbirisinin her şeye gücü yeten bir varlık tarafından daha büyük bir iyilik zayı edilmeksizin veya en az bu ızdırıp kadar fena bir kötülüğe izin vermeksizin önleyemeyeceği düşüncesi sıra dışı bir şekilde saçma, inancımızın oldukça ötesinde, bir fikir gibi görünüyor. ... biz ateizm için rasyonel desteğe sahibiz gibi görünüyor ki bizim için teistik Tanrı'nın var olmadığına inanmak mantıklıdır.¹

Delilci argüman, Tanrı'nın var olmadığı önermesi anlamına gelen *ateizm* için ileri sürülen bir argümandır. *Tanrı'yı*, her şeye gücü yeten, her şeyi bilen ve ahlaki açıdan mükemmel olan bireye verilen bir unvan olarak anlayacağız. *Teist*, Tanrı'nın var olduğuna inanan kimsedir. *Kötülük*, bir veya daha fazla varlığın yaşadığı hak edilmemiş acı veya ızdırabın herhangi bir durumudur. Bazı kötülükler, ahlaki failerin özgür seçimlerinden kaynaklanır; bazıları kaynaklanmaz. Önceki kötülük türü genellikle *ahlaki kötülük* ve ikincisi *doğal kötülük* olarak tanımlanır. *Teodise*, kabaca, Tanrı'yı kötülüklerle izin vermede haklı kılan muhtemel sebeplerin bir açıklamasıdır.²

Bundan sonra belirli bir iddiayı değerlendiriyorum - buna Teodik Bireycilik diyebiliriz - ki bu teodiselerin başvurabileceği insanların acı çekme sebeplerini sınırlar. Teodik Bireycilik'e göre Tanrı, insan ızdıraplarına ancak eğer acı çeken, çektiği acılarından yararlanırsa izin verebilir. Bu iddianın, ciddiye alındığında, ortak (commonsense) ahlaki bozacağını iddia ediyorum. İnsan bir başkası için en iyisini istese de bu düşünceyi ciddiye alan herhangi bir teist, acıyı hafifletmek için herhangi bir nedenden yoksun kalır ve onun haksız acı çektirmeye teşebbüs etmesi mantıklı olur.

1. Teodik Bireycilik

Hem ateistler hem de teistler arasındaki standart görüş, mümkün hiçbir bir dünyanın hem Tanrı hem de anlamsız kötülük içermeyeceğidir. Aslında, bu görüş o kadar yaygın

kabul görmekte ve nadiren sorgulanmaktadır ki bunu “Standart İddia” olarak adlandıracağız. Kısaca ifade edilen Standart İddia, her kötülüğün ilahi amaçlar için gerekli olduğunu veya Tanrı'nın var olmadığını iddia eder.³ Öyleyse, eğer Tanrı varsa ve Standart İddia doğruysa, o zaman anlamsız kötülük sınıfı boştur. Standart İddia'nın bir sonucu, Tanrı tarafından yaratılmış bir evrende her bir insan ızdırabı vakası Tanrı'nın izin verdiği bir olay olduğu önermesidir. Tanrı acıya izin vermediği sürece kimse acı çekmez.

Bir kötülüğün ilahi amaçlar için gerekli olması nedir? Belki de tam bir analiz sunmasa da, Tanrı belirli bir kötülük e 'ye izin vermede haklı olması için genellikle üç koşul kabul edilir. İlk koşul şudur:

(A) e , Tanrı tarafından izin verilmedikçe, bir iyi olan g var olamaz.

(A) önermesi Tanrı için g 'yi içeren ancak aynı zamanda e 'yi içermeyen hiçbir mümkün dünyanın var olmadığı iddiası olarak anlaşılmalıdır. Bu nedenle, eğer Tanrı g 'yi içeren bir dünyayı arzuluyorsa, o halde e 'yi içeren bir dünyaya tevessül etmelidir.

İkinci şart şudur:

(B) e ya dengelenir ya da altta kalır.

Bu kavramları anlamak için, Chisholm tarafından sağlanan analizleri benimsemekten daha iyisini yapamayız.⁴ Bir iyi, bir kötülüğü ancak bu iyiliği ve kötülüğü içeren ilişkisel durumun kendisi kötü değilse dengeler.⁵ Dengeleme durumlarında uygun bir kısım (parça), bütünden daha iyidir. Kötülüğün dengelenmesinin iki yolu vardır. İlki daha ağır basmasıdır. Kısaca söylemek gerekirse, ilişkisel durumun kendisi sadece bu iyiliği ve kötülüğü içerdiğinde iyidir.⁶ Kötülüğün dengelenmesinin ikinci yolu karşı-dengelemedir. Karşı-dengeleme ile iyiyi ve kötüyü içeren ilişkisel durumun kendisi ne iyi ne de kötüdür. İyilik ve kötülük birbirlerini, eskiden olduğu gibi, iptal ederler.⁷ Chisholm haklı olarak, dengeleme durumlarında, kötülük ağır basıldığında (daha büyük bir iyilikle dengelendiğinde) bile, kişinin kötülüğün bütününde (in the whole) varlığından yeterince pişman olabileceğini not eder.⁸

Boşa çıkarmak ile ilgili olarak, bir kötülüğün boşa çıktığını sadece eğer (i) kendisi iyi olan bir bütünün w parçası ise, (ii) w , e 'den daha iyi ise ve (iii) w , kendisinden daha iyi olan hiçbir parça içermiyor ise söyleriz. Boşa çıkarmayı göstermek için, korkuyu bir tür acı olarak ele alalım. Chisholm'un belirttiği gibi, cesaret egzersizi mutlaka korku deneyimini içerir.⁹ Korku olmadan, cesaret olamaz. Ve eğer cesaret egzersizini bir iyilik olarak kabul edersek, bunun nedeni ilişkili korkunun boşa çıkmış olmasıdır.¹⁰

Üçüncü koşul şudur:

(C) Eğer g ve e Tanrı tarafından engellenirse daha iyi hiçbir dünya elde edilemez.

Bir dünya, sadece Tanrı bu dünyayı yaratabilir ya da gerçekleştirilebilir uygulanabilir (feasible), diyelim. Plantinga bize bazı mümkün dünyaların uygulanabilir olmadığını düşünmek için sebep vermiştir.¹¹ Öyleyse (C) önermesi, g ve e ile bir dünya prensipte mümkün en iyi olmasa da en azından diğer uygulanabilir dünyalar kadar iyi olduğunu iddia ediyor gibi anlaşılmalıdır. Bu noktaları yerleştirmek için, (C)'yi şöyle anlayalım:

Eğer Tanrı g ve e 'yi önlerse, Tanrı'nın amaçları göz önüne alındığında, daha iyi uygulanabilir hiçbir dünya meydana getirilemez.

Herhangi bir kötülük için, (A) - (C)'den herhangi birinin eksikliği, bu kötülüğü anlamsız kılar. Standart İddiaya bakıldığında, açıkça görülüyor ki Tanrı e 'ye yalnızca e

anlamsız değilse izin vermede haklı olduğu sonucu çıkar.

Teodik Bireyciliğe göre, Tanrı'nın izin verdiği ızdırapları, acı çekene araçsal olarak yararlı olanlarla sınırlayan teodiseler uygundur. Yani, Teodik Bireycilik, Tanrı'nın insanların acı çekmesine sadece "belirli bir kişinin acılarının acı çeken kişi için ürettiği iyilik tarafından daha ağır basılması (is outweighed) durumunda izin verdiğini" iddia eder.¹² Öyleyse, Teodik Bireycilik, teistik bir evrende insanları etkileyen kötülükleri haklı çıkaran iyiliklerin türüne dair bir görüştür. Teodik Bireycilik Marilyn McCord Adams, William Rowe, Eleonore Stump ve Michael Tooley dâhil olmak üzere önemli desteğe sahiptir.¹³

Eleonore Stump, "Eğer iyi bir Tanrı kötülüğe izin verirse, bu sadece söz konusu kötülüğün acı çekene bir fayda ürettiği ve o kişinin çektiği fayda olmaksızın Tanrı'nın bir fayda üretemeyecek olması sebebiyledir." iddiasıyla Teodik Bireyciliği güzel bir şekilde sunar.¹⁴ Teodik Bireycilik (A) – (C)'yi (D) ile arttırır:

(D) Herhangi bir insan h için, Tanrı, h'nin acı çekmesine sadece eğer bu acı h için yararlı ise izin verir.

(D) önermesi acı çeken kişiye faydanın tek başına Tanrı'nın kötülüğe izin vermesini haklı çıkarmayı gerektirmez, ancak insan acısının her zaman acı çekenler için araçsal bir iyi olmasını gerektirir. Teodik Bireyciler herkes için, Tanrı dâhil, insanların sadece araç olarak kullanılmasının ve asla amaç olarak kullanılmamasının yanlış olduğunu beyan eden Kantçı iddiayı tasdik eder. Teodik Bireycilik'e göre, acı çekmek her zaman acı çeken insana yarar sağlar; ızdırap başkalarına yarar sağlasa da ahlaki olarak eğer acı çekene de fayda sağlarsa ancak izin verilebilirdir. Teodik Bireyciler, cezanın uygun olduğu durumlarda acı çekmenin bazen hak edilmiş olabileceğini savunabilirler. Hak edilmiş olsun veya olmasın, acı her zaman faydalıdır, cezadan kaynaklanmayan acı - hak edilmemiş acı - her zaman acı çekenler için faydalıdır. Teodik Bireycilik, insanın ızdırabına dair bir tez olduğundan, hayvanların ızdırabına dair hiçbir şey söylemez.

Stump, acı çeken tarafından elde edilen birincil faydanın, ya acı çeken kişinin Tanrı'ya yaklaşması için ölümden önce bir fırsat olduğunu ya da acının kişiyi arındırdığını ve "olabileceği en iyi" kişi olmasını sağladığını öne sürer.¹⁵ Bunun nedeni, "Tanrı'nın iyiliğinin özellikleri tarafından kurulan sınırlamalar dâhilinde, hükümlerlik doktrini Tanrı'nın, yaratıklarını kendine çekme amacına ulaşacak şekilde dünyayı yönettiğini bize söyler.¹⁶ Eğer Teodik Bireycilik doğruysa, o zaman, insan ızdırabının her bir örneğinde, acı çekenler için daha ağır basan bir iyilik vardır.¹⁷ Dahası, Tanrı'nın iyiliği, bu ağır basan iyiliğin sadece dengeleyici değil aynı zamanda "acı çekenin daha büyük zarar görmesini engellemek için koşullar içindeki gerekli bir vesile veya mümkün en iyi vesile" olmasını gerektirir.¹⁸ Tanrı, bu koşullar içinde acı çekmeye izin verir çünkü bu acı, söz konusu belirli koşullar içinde, acı çeken insana en uygun faydayı sağlar.

Teodik bireycilik, kısmen, (D) ile (C)'nin bir birleşimidir. (C)'ye göre, Tanrı bir kötülüğe ancak izin verdiği kötülük sonucu oluşan dünya Tanrı'nın yaratabileceği herhangi bir mümkün dünya kadar iyi ise izin verir. (C)'yi motive edici fikir şudur: Eğer Tanrı, bir kötülüğe izin verecek olsaydı, bu kötülüğü içeren dünya, Tanrı'nın meydana getirebileceği diğer bazı dünyalardan daha az iyi olsaydı, Tanrı ahlaki olarak eşsiz olamazdı. Bir varlık, ahlaki açıdan daha iyi bir varlığın olması mantıken imkânsız olduğunda ahlaki olarak eşsizdir. Ancak eğer Tanrı meydana getirebileceği diğer bazı dünyalardan daha az iyi olan bir dünya meydana getirirse, Tanrı kendisinin ahlaki en iyisini yapmış olmazdı ve dolayısıyla Tanrı'nın daha iyi olması mümkün olurdu. Tanrı'nın yaratabileceği en iyi dünyayı yaratması gerektiği iddiasına "Leibniz'in İkinci Yasası" diyebiliriz. Leibniz'in İkinci

Yasası gibi (C) de olası dünyaların, her birinde bulunan iyiliklerin toplamına göre sıralandığı şeklindeki sonuççu terimlerde (consequentialist terms) anlaşılabilir. Ancak, Teodik Bireyci, dünyaların sadece kendi toplamlarına göre sıralandığını reddeder; bunun yerine dünyaların, toplam iyiliğine ve bu iyiliğin dağılımına göre sıralandığını kabul eder. Muhtemel bir dünya a, toplamda B'den daha fazla iyilik içerebilir (ve daha fazla kötülük yok), ve yine de, Teodik Bireyciye göre, eğer a acı çekenlere faydalı olmayan acılar içerirken B sadece acı çekenlere faydalı olan acılar içerirse, B daha iyi bir dünya olarak değerlendirilecektir.

2. Ahlakı Bozma

Teodik Bireycilik kesinlikle aşırı derecede mantıksızdır. Christopher Hitchens tarafından bildirilen bir anekdot, bu mantıksızlığı açıkça göstermektedir:

O, kanserin aşırı acısının son aşamasında olan ve dayanılmaz acı çeken bir kişiyi tarif etti. Bir gülümseme ile onun son zamanlarında olan bu hastaya söylediğini Rahibe Teresa kameraya söyledi: "Haçtaki Mesih gibi acı çekiyorsun. Öyleyse İsa seni öpüyor olmalı." Bu ironinin neye mal olacağına hesabının bilincinde olmaksızın, o daha sonra acı çekenin cevabını söyler: "O halde lütfen beni öpmeyi bırakmasını söyle."¹⁹

Bununla birlikte, Teodik Bireycilik ile ilgili sorun, yalnızca mantıksızlık değildir, aynı zamanda eğer bu görüş tutarlı olarak ve yaygın bir şekilde kabul edilmiş olsaydı, ortak ahlakın bozulmasına da neden olurdu.

Teodik Bireycilik ahlakı nasıl bozardı? Biri bir başkası için en iyiyi arzulasa bile, (D)'yi ciddiye alan hiçbir teistin acıyı gidermek için iyi bir sebebi yoktur. Aslında, (D)'yi ciddiye alan bir teistin, acı çektirmek için bir nedeni vardır. Teistik bir evrende, (D)'nin doğruluğu, her bir insan ızdırabını acı çekene araçsal bir iyi kılan bir tür bozulmaya korumalı cihazın çalışmasını garanti eder. Acı çekmenin faydalı olacağı garanti edilir. Tanrı'nın izni olmadan hiçbir kötülük ortaya çıkamayacağından ve Tanrı yalnızca acı çekenin yararı varsa kötülükler için izin verdiğinden, insanlar zararlı ya da "olumsuz" kötülüklerden etkilenmiş olmazlar. Yani, faydalı olmayan kötülüklerden etkilenmiş olmazlar. Haksız ızdırıp çektirmek ve acıyı hafifletmeye çalışmaktan kaçınmak için bir sebep sağlayacak olan herhangi bir görüş, ciddiye alındığı takdirde, ahlakı bozacaktır.²⁰

Bunu görmek için, (D)'ye inanan bir teist olan Jones'un Smith'i acı çekerken gördüğünü varsayalım. Jones, onun acı çekmesini önlemenin gücü dâhilinde olduğunu biliyor; ancak bunu yapmak onun için biraz çabası ve masrafsız olmayacaktır. Jones (D) üzerine düşünür ve Smith'in çektiği acıların Smith için yararlı olduğunu fark eder; Aksi takdirde, Tanrı buna izin vermezdi. Jonas ayrıca, Smith'in acı çekmesini önlemenin, ahlaki açıdan mükemmel bir Tanrı'nın izin verdiği acı kadar faydalı olacağına inanmak için hiçbir nedeninin olmadığını da fark eder. Müdahale etmek Smith'i daha iyi duruma getirebilir, ama elbette müdahale etmek, bildiği kadarıyla, Smith'i kötüleştirir de. Bu nedenle Jonas, Smith'in çektiği acıyı hafifletmekten kaçınır. Aynı şekilde, hiçbir Teodik Bireyci teist, bu evrenin olumsuz acıyı önleyecek şekilde düzenlenmiş bir evren olduğuna inanarak, acıyı hafifletmek için bir nedene sahip değildir. Gerçekten de Jonas'ın Smith için en iyisini istediğini varsayalım. O, (D) üzerinde düşündükten sonra, acı çekmenin Smith'in çıkarına olduğunu fark eder, bu yüzden Jonas Smith'in acı çekmesine vesile olmaya çalışır. Eğer o başarır, Jonas bundan faydalanır ve eğer Smith'in acı çekmesine sebep olmakta başarısız olursa, hiçbir şey kaybolmaz. Ve Standart İddiaya göre, onun başarılı olup ya da olmaması, Tanrı'ya kalmıştır.

Teodik Bireyciliğin ortak ahlakı altüst ettiği sonucuna varmak güvenlidir, çünkü her

insanın, bir ara, acıyı önleme ya da hafifletme ve mümkünse haksız yere acı vermekten kaçınma görevi üstlendiği inancına bağlıyız. Bir failin bir kötülüğe izin vermesinde, ancak kötülüğün “kötülüğe maruz kalanı Tanrı’ya çekmenin koşullarının en iyi yolu” olduğuna inanmakta haklıysa, ahlaki olarak izin verilebileceğini söylemek olmaz ve insan failer bunu nadiren bilecek bir konumda olduğundan, insan failer için bir kötülüğe müsaade etmek izin verilebilir değildir.²¹ Bu yanıt yetersizdir, çünkü (D) teizm ile birleştirildiğinde insan ızdırabının her bir örneği acı çekene fayda sağlamayı gerektirmektedir. Teodik Bireyci teistlerin, (D)’yi kabul etmek ile ızdırabın acı çekenin en iyi çıkarına olduğuna, aksi halde Tanrı’nın ızdırabı önleyeceğine inanmak için nedenleri vardır.

Kişi, bir Teodik Bireyci olsa bile, diğer bir kişinin acısını hafifletmek için iyi bir neden olduğunu iddia edebilir, çünkü bunu yaparak kişinin kendine yararı olabilir. Belki de acıyı hafifletmek için ilahi emirlere uymak kendi yararımızdır. Bir başkasının acı çekmesini önlemek veya önlemeye çalışmak, başkalarına-yönelik bir eylem değildir; bu kendi kendine-yönelik bir eylemdir. Bu fikir, bir başkasına söz konusu kişiye fayda sağlamak için değil kendimize fayda sağlamak yardım ederiz, anlamına gelir. Açıkçası, bu yerinde bir cevap değildir. Acıyı hafifletmeye yönelik motivasyonu fedakârlık değil de egoistik olarak sunmak, ahlaki sağduyuya bağımlı kılarak ahlaki bozar. Ek olarak, bir başkasının ızdırabını hafifletmek sıklıkla kendi çıkarlarımıza ters düşmektedir. Kaynaklarımızı, çabamızı ve zamanımızı bir başkasının (açık) yararı için kullanmak, onların bize yarar sağlayacak şekilde kullanılmayacakları anlamına gelir.

Biri, ilahi emirlerin kötülükleri engellemek için sebep sağladığını iddia ederek Teodik Bireycilerin kötülüğü önlemek veya hafifletmek için hiçbir nedenlerinin olmadığını inkâr edebilir. Biri, Tanrı bize kötülüğü önlememizi emrettiğinden, kötülüğü önlemek için iyi nedenlerimiz olduğunu söyleyebilir. Fakat, Tanrı’nın, yalnızca belirli durumlarda, acı çeken kişinin yararına ise acı çekmesine izin vereceği ve Tanrı’nın birine bu acıyı engellemek için emredeceği garip görünüyor. John Hare, inananların, başkalarının ızdırabı ile karşılaşmalarını, acıyı hafifletmek için ilahi emirlere itaat etme fırsatı sunan Tanrı’dan gelen olaylar olarak görmesi gerektiğini önerdi.²² Ancak bu öneri “yükümlülük, yapabilmeyi ima eder” ilkesini ihlal ettiği için yerinde bir öneri değildir. Bu öneri ile acıyı hafifletmek için *kısmi* görevler ile *tam* görevler arasındaki farkın kaybolacağına dikkat edin. İnsan ızdırablarıyla her karşılaşmamız onları gidermek için bizim olur. Ancak, haberdar olduğumuz her bir ızdırıp örneğini hafifletmek için ne sebebimiz ne de zamanımız vardır. Bazı acı durumlarını hafifletmek için *kısmi* bir görevimiz olsa bile, bütün acı örneklerini hafifletmek için *tam* bir görevimiz olamaz.²³

Son olarak, birinin öyle yapması emredildiği için ızdırabı önlemesi gerektiği önerisi, “değerin karşı-değerlemesi” olarak adlandırdığımız sorundan muzdariptir. Değerlerin karşı değerlemesi terimi, geleneksel ahlakın değerlerinin ve erdemlerinin, geleneksel ahlakın reddettiği değerler ve erdemlerle değiştirilmesini öneren Friedrich Nietzsche ile ünlüdür. Çünkü proje, ahlaki etkin bir şekilde altüst edeceğinden Nietzsche’nin geleneksel ahlakın yeniden ayarlanması önerisi birkaç taraftar kazanmıştır. Aynı şekilde, Teodik Bireycilik de ortak ahlaki yeniden ayarlamak gibi yüksek bir maliyete sahiptir. Yeniden ayarlama, endişe, sempati ve şefkatin emirlere itaat ile değiştirilmesiyle kısmen yerine gelir. Kişi acıyı merhametten dolayı değil, ona böyle yapması söylendiği için hafifletir. Bununla birlikte, Teodik Bireycilik tarafından gerekli olan, ortak ahlakın yeniden tanımlanması, acı çektirmeye karşı olan görünürdeki yasağın kaybolmasıdır; çünkü bir Teodik Bireyci teist, acı ve ızdırıp çektirmeye çalışmak için bir nedene sahiptir. Eğer biri Smith’in acı çekmesine neden olursa, bu Smith’in durumu için daha iyidir, çünkü Teodik Bireycilik’e göre, bu

koşullarda acı çekmek Smith'in en iyi çıkarımıdır. Ve tabii ki kişinin acı çektirmeyi başariyle başaramayacağı, Tanrı'nın elindedir. Ortak ahlaka dair bundan daha büyük bir yeniden ayarlamayı hayal etmek zordur.²⁴

¹ William Rowe, "The Problem of Evil and Some Varieties of Atheism", *American Philosophical Quarterly*, 16(4) (1979): s. 338.

² Bkz. Richard Swinburne, *Providence and the Problem of Evil*, (Oxford: Clarendon Press, 1998), s. 15.

³ Standart iddianın geniş kabulünden önemli bir muhalefet için, bkz. William Hasker, The Necessity of Gratuitous Evil', *Faith and Philosophy*, 9(1), (1992): ss. 23-44.

⁴ Roderick Chisholm, "The Defeat of Good and Evil", *Proceedings of the American Philosophical Association* 42, (1968): ss. 21-38.: içinde tekrar basılmış; M. McCord Adams and R.M. Adams, *The Problem of Evil*, (eds.), (Oxford: Oxford University Press, 1990): pp. 53-68, Ayrıca bkz. William Rowe, The Empirical Argument from Evil' in R. Audi and W.J. Wainwright, (eds.), (*Rationality, Religious Belief & Moral Commitment*) (Ithaca, NY: Cornell University Press, 1986): ss. 229-235.

⁵ Daha kesin bir şekilde, bir kötülük e, eğer sadece (i) e ve iyi g içeren bir bütün w varsa ve (ii) g ve e'nin ayrı ise (biri diğerini içermez veya gerektirmez) ve (iii) w'nin kendisi kötü olmasa da, g'den daha kötü ise *dengelenir*. Chisholm, dengelemeyi, iyile kötünün farklı olduğu; birisinin diğerini de içermediği veya gerektirmediği şekilde formüle eder. Ancak (A) koşulu, Tanrı'nın belirli bir kötülüğe yalnızca eğer haklı çıkarın için izin verilen kötülüğü içermesi veya gerektirmesi halinde izin vermesine dayanır. Chisholm'un dengeleme için (ii) şartı silinmelidir.

⁶ Daha kesin bir şekilde, bir iyi g, kötülük e'ye sadece eğer (i) g ve e içeren bir bütün w varsa ve (ii) g ve e farklı ise ve (iii) w'nin kendisi iyi olmasına rağmen g daha kötü ise *daha ağır basar*.

⁷ Daha kesin bir şekilde, bir iyi g, kötülük e'ye sadece eğer (i) g ve e içeren bir bütün w varsa ve (ii) g ve e farklı ise ve (iii) w'nin kendisi ne iyi ne de kötü ise *karşı dengeler*.

⁸ Chisholm, "The Defeat of Good and Evil", *The Problem of Evil*, s. 58.

⁹ A.g.e., s. 60.

¹⁰ Moore'un organik birlikler prensibi, boşa çıkarma kavramını formüle etmenin başka bir yoludur. Organik birlikler ilkesine göre, bir bütünün değeri, uygun parçalarının toplam değerini geçebilir. Bkz. G.E. Moore, *Principia Ethica* (Cambridge: Cambridge University Press, 1903): ss. 27-31, 220.

¹¹ Alvin Plantinga, *The Nature of Necessity* (Oxford: Clarendon Press, 1974): ss. 180-84

¹² Eleonore Stump, "The Problem of Evil", *Faith and Philosophy*, 2(4), (1985): s. 411.

¹³ Bkz. Marilyn McCord Adams, *Horrendous Evils and the Goodness of God* (Ithaca, NY: Cornell University Press, 1999): ss. 29-31; William Rowe, "The Empirical Argument from Evil", İçinde; *Rationality, Religious Belief & Moral Commitment*, ss. 244-245; Eleonore Stump, 'Providence and the Problem of Evil' İçinde; T. Flint, (ed.) *Christian Philosophy*, (Notre Dame, IN: University of Notre Dame Press, 1990): ss. 65-68; ve Michael Tooley, "The Argument from Evil", (İç.. J. Tomberlin, (ed.)) *Philosophical Perspectives* 5, *Philosophy of Religion*, (1991): ss. 110-111.

¹⁴ Eleonore Stump, 'The Problem of Evil', s. 411.

¹⁵ Eleonore Stump, "Aquinas on the Sufferings of Job" iç. E. Stump (ed.), *Reasoned Faith*, (Ithaca, NY: Cornell University Press, 1993). s. 335.

¹⁶ Eleonore Stump, "Providence and the Problem of Evil", ss. 67-68.

¹⁷ Teodik Bireyciler, acı çekmenin ölümden sonraki bir yararını önerebilirler.

¹⁸ Eleonore Stump, "Providence and the Problem of Evil", s. 66.

¹⁹ Christopher Hitchens, *The Missionary Position: Mother Teresa in Theory and Practice*, (London: Verso Press, 1995), ss. 41-42.

²⁰ William Hasker, Stump'ın teorisine, onun teodisesinin (eğer ciddiye alınırsa) ahlakı baltalayacağını savunarak itiraz etti. Bununla, O ister sonuççu isterse de deontolojik bir ahlak anlayışı altında ele alınsın, belirli temel ahlak ilkelerinin ciddiyetlerini yitireceğini demek istemektedir. (sBkz. Hasker, op. cit, ss. 27-30). Benim itirazım, acı çekmeyi hafifletmekten kaçınmak ve acı çektirmek için nedenimiz olacağından Teodik Bireycilik'in (ciddiye alındığında), Ahlakı, sonuççu veya sonuççu olmayan olsun, bozacağını tartıştığımın Hasker'in itirazından farklıdır.

²¹ Eleonore Stump, "Providence and the Problem of Evil", ss. 70-71. Ayrıca şu çalışmasına bkz. "The Problem of Evil", ss. 412-413.

²² Konuşmada.

²³ Biri (D)'yi aşağıdaki ile değiştirebilir:

(E) Herhangi bir insan h için, Tanrı h'nin acı çekmesine sadece eğer bu acı h için yararlıysa, izin verir.

William Alston (E) gibi bir şeyi aşağıdaki iddiasıyla onaylıyor:

Mükemmel derecede iyi bir Tanrı, başkalarına veya Kendisine bir iyilik sağlamak için, zeki yaratıklarından birinin refahını tamamen feda etmez. Bu, O'nun yarattığı her bir varlığın refahıyla ilgili kaygısı ile bağdaşmaz. Tanrı'nın uygulayacağı herhangi bir plan, her birimiz için, dengede, iyi bir şey olan ve kişinin yaşamının bir bütün olarak onun için iyi olduğunu görme noktasına geldiği bir hayata sahip olmayı öngörecektir.

Onun şu çalışmasına bkz. "The Inductive Problem of Evil" içinde, J.E. Tomberlin (ed.), *Philosophical Perspectives 5 Philosophy of Religion*, (1991), s. 48. (E) önermesi (D)'nin bir yumuşatılmışıdır. (E) 'ye karşı herhangi bir felsefi bir meydan okumayı bilmiyorum, ancak romancı Reynolds Price'in, Tanrı'yı ilahi bir baba olarak kabul eden inananların uygunluğunu sorgulaması (E) 'ye karşı çıkıyor gibi yorumlanabilir. O'nun şu serine bkz. *Letter To A Man In The Fire: Does God Exist and Does He Care?* (NY: scribner, 1999), pp. 58-64.

²⁴ Yararlı yorumları için John Hare, George Mavrodes, Mike Rea, Kate Rogers ve isimsiz bir hakeme teşekkür etmek istiyorum. Bu makalenin bir versiyonu 2003 Din Felsefesi Topluluğu (Society for Philosophy of Religion) toplantısında ve 2003 İngiliz Din Felsefesi Topluluğu (British Society for Philosophy of Religion) ve Hıristiyan Filozofların Topluluğu'nun (Society of Christian Philosophers) ortak toplantısında okundu.

Yazışma Adresi: Jeff Jordan, Department of Philosophy, University of Delaware
Newark, DE 19716, USA
E-mail: jjjordan@udel.edu